

شیوه نامه رتبه بندی کارفرمایان سلامت محور

معاونت فرهنگی و اجتماعی وزارت تعاون ، کار و رفاه اجتماعی
دبیرخانه شورای مرکزی هماهنگی خدمات بهداشتی به بیمه شدگان سال ۱۳۹۶

اهمیت و ضرورت :

"محیط کار ایمن و سالم در گرو بهینه سازی اطلاعات ایمنی و سلامت کار است این شعار روز جهانی بهداشت حرفه‌ای در سال ۲۰۱۷ می باشد، اما به رغم تلاش هایی که در سطوح ملی و بین المللی با هدف ارتقای سطح بهداشت و سلامتی شاغلین صورت می پذیرد، واقعیات حاکی از تهدید جدی سلامت شاغلین در محیط کار و حضور پررنگ مخاطرات شغلی در محیط های کاری است.

استاندارد نبودن محیط کار و رعایت نکردن اصول ایمنی و بهداشت حرفه‌ای یکی از مهم ترین عواملی است که سلامت کارگران را به خطر می اندازد. متأسفانه این موضوع در کشورهای در حال توسعه ۵ برابر کشورهای صنعتی است.

توسعه پایدار کشورها در گرو مداخلات متعادل در هر سه جنبه اقتصادی ، اجتماعی و زیست محیطی است . برای اطمینان از حرکت به سمت اهداف توسعه پایدار ، نیازمند نیروی انسانی سالم هستیم . موقعیت های مختلفی برای مداخلات ارتقای سلامت در جامعه فراهم است : محل تحصیل ، محل زندگی ، محل گذر ، محل عبادت و تفریح ، محل دریافت خدمات ، رسانه ها و محل کار.

مورد اخیر موقعیتی بی نظیر است چراکه حدود ۸۰٪ دسترسی به مردم از طریق محیط های کاری امکان دارد . برنامه های ارتقای سلامت در محل کار با روند تکوین خود در چهار دهه گذشته عموماً سه اقدام را در بر می گیرد : با توجه به مطالب پیش گفت تأمین محیط کار سالم علاوه بر ارتقاء کارآیی و بهره وری موجب کاهش هزینه های ناشی از حوادث و بیماریهای ناشی

از کار می‌گردد از این رو بهداشت حرفه ای با هدف ارتقاء و حفظ بالاترین درجه از سلامت جسمی، روحی و اجتماعی شاغلین در مقابل خطرات ناشی از شرایط کار و عوامل زیان آور محیط کار، نهایتاً با فراهم کردن محیط کار سالم، ایمن و شاداب موجب افزایش کارایی و بهره وری نیز می‌گردد.

۱. بهبود مدیریت محل کار (و کاهش عوامل مخاطره آمیز سلامت)
۲. بهبود بهداشت و ایمنی کار (و کاهش معلولیت ها ، بیماری ها و حوادث ناشی از کار)
۳. بهبود سبک زندگی (افزایش تحرک ، بهبود تغذیه ، ترک دخانیات و مواد مخدر و الکل ، ارگونومی ، تعادل کار و زندگی و ..

مطابق تبصره یک ماده ۹۶ قانون کار جمهوری اسلامی ایران وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مسئول برنامه‌ریزی، کنترل، ارزشیابی و بازرسی در زمینه بهداشت کار و درمان کارگری بوده و موظف است اقدامات لازم را در این زمینه به عمل آورد. بمنظور صیانت از سلامت نیروی کار ، حفظ منابع مادی و ارتقاء سطح سلامت نیروی کار، کلیه کارفرمایان واحدهای صنعتی، معدنی، کشاورزی و خدماتی مکلفند نسبت به تأسیس واحد ارائه خدمات بهداشت حرفه ای به کارگران در محیط کار اقدام نمایند. همچنین براساس اصول کنوانسیون شماره ۱۶۱ سازمان بین المللی کار (ILO) در مورد خدمات بهداشت حرفه ای، مسئولیت اولیه درخصوص بهبود ایمنی و بهداشت کار و ارائه خدمات بهداشت حرفه ای در محیط کار و در هنگام کار بعهده مسئول مؤسسه می باشد و کشورها باید فعالیت ها و خط‌مشی‌های ایمنی و بهداشت حرفه ای را در سطح ملی با همکاری سه جانبه بخش دولتی ، بخش غیر دولتی و نهادهای صنفی به انجام رسانند.

کارفرمایان موظف به تشکیل پرونده سلامت محیط کار بوده و باید برای هر یک از کارگران پرونده سلامتی تشکیل دهند.

شرایط و عوامل زیان آور محیط کار و همچنین سلامت کارگران بصورت دوره ای مطابق ضوابط وزارت بهداشت باید مورد بررسی و غربالگری قرار گرفته و در پرونده مربوطه ضبط گردد.

تجربیات جهانی در اجرای برنامه های ارتقای سلامت در محل کار نشان داده است که نگرش و حمایت کارفرمایان در اجرای این برنامه ها عامل اصلی در سرمایه گذاری در این گونه برنامه ها است ، دولت نیز برای افزایش پوشش برنامه های ارتقای سلامت در محل های کاری از طریق کارفرمایان اقدام می کند . رتبه بندی و اعتبار بخشی کارفرمایان در اقدامات سلامت محور رقابتی را ایجاد می کند که در نهایت به ارتقای سلامت کارکنان و بهره وری بالای واحدهای صنعتی کاری می انجامد . لذا به منظور ارتقای سلامت جامعه و افزایش پاسخگویی اجتماعی کارفرمایان و به استناد سیاست های کلی سلامت ابلاغی مقام رهبری، قانون برنامه پنجم توسعه کشور و سیاست های پیشنهادی برنامه ششم توسعه کشور شیوه نامه رتبه بندی سلامت محوری کارفرمایان کشور در سه ماده، هشت بند، یک تبصره و یک پیوست در تاریخ به تصویب دبیرخانه شورای مرکزی هماهنگی خدمات بهداشتی به بیمه شدگان رسیده است وزارت تعاون ، کار و رفاه اجتماعی رسیده است.

ماده یک: اهداف شیوه نامه

۱. ارتقای سلامت جامعه؛ از طریق ارتقاء سطح سلامت و کاهش عوامل خطر و افزایش عوامل حفاظتی و بهبود وضعیت عوامل موثر بر بروز بیماری، مرگ و آسیب ها
۲. افزایش پاسخگویی اجتماعی کارفرمایان؛ از طریق اثر بر سلامت کارکنان، اثر بر سلامت مصرف کنندگان محصولات و خدمات، اثر بر محیط زیست
۳. تامین، حفظ و ارتقاء سطح سلامت نیروی کار و پایش سلامت آنان
۴. شناسایی، نمونه برداری، ارزیابی و کنترل کلیه شرایط و عوامل زیان آور محیط کار (شیمیایی، فیزیکی، بیولوژیکی، ارگونومی، روانی)
۵. پیشگیری از بروز بیماری های شغلی و حوادث ناشی از کار ،
۶. مراقبت از سلامت نیروی کار شامل معاینات قبل از استخدام یا معاینات قبل از اشتغال به شغل جدید، معاینات دوره ای و ویژه ، معاینات موردی و معاینات گروههای ویژه و پرخطر
۷. توانبخشی و ارجاع و پیگیری موارد بیماری و از کارافتادگی
۸. ارتقاء سطح آگاهی و بهبود رفتارهای بهداشتی شامل فرهنگ سازی و اجرای برنامه های آموزشی جهت ارتقاء سلامت کارگران
۹. افزایش دسترسی کارگران به خدمات بهداشتی اولیه
۱۰. ارتقاء سطح آگاهی های بهداشتی کارگران
۱۱. ارتقاء سلامت محیط کار
۱۲. ارتقاء درصد کارگران آموزش دیده در زمینه مسائل بهداشتی محیط کار

ماده دو: روش اجرا

۱. دبیرخانه اجرای این شیوه نامه در دبیرخانه شورای هماهنگی خدمات بهداشتی به بیمه شدگان در وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مستقر خواهد شد.
 ۲. اعضای کمیته ارزیابی سلامت محوری کارفرمایان با حکم معاون فرهنگی و اجتماعی وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی و وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی منصوب خواهند شد. اعضای اصلی این کمیته شامل نماینده اداره کل امور اجتماعی وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی نماینده کانون عالی انجمن های صنفی کارفرمایی ایران، نماینده کانون عالی انجمن های صنفی کارگران ایران و نماینده وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی می باشند.
 ۳. در دو سال اول کمیته ارزیابی سلامت محوری کارفرمایان به صورت داوطلبانه و تنها برای کارفرمایان داوطلب صورت می گیرد. در دو سال بعدی علاوه بر واحدهای داوطلب در همه واحدهای ۵۰ تا ۵۰۰ نفر شاغل به بالا، و دو سال سوم علاوه بر واحدهای داوطلب در همه واحدهای بالای ۱۰۰۰ نفر انجام خواهد شد.
 ۴. گزارش ارزشیابی سلامت محوری کارفرمایان بر اساس شاخص های ارزیابی به صورت مکتوب تا پایان بهمن ماه هر سال به دبیرخانه ارسال می شود. نتایج ارزیابی برای کارفرما فرستاده شده و در نهایت با توجه به دفاعیه احتمالی کارفرما در قالب گزارش نهایی جمع بندی می گردد. کارفرمایان سلامت محور ممتاز در هفته سلامت معرفی می شوند.
- (تبصره: کمیته ارزیابی از داوران منتخب انجمنهای علمی مرتبط برای ارزیابی سلامت محوری کارفرمایان استفاده می نماید.

ماده سه: الزامات

۱. منابع مالی لازم برای این ارزیابی در اولین سال اجرا توسط دبیرخانه برآورد شده و در ردیف بودجه سالانه وزارت خانه تعاون، کار و رفاه اجتماعی و دبیرخانه مذکور قرار می گیرد.
۲. کمیته ارزیابی موظف است در اولین سال بخشنامه ارزیابی سلامت محوری کارفرمایان را تدوین و ابلاغ نماید.

شاخص های رتبه بندی کار فرمای سلامت محور		
نام شاخص		حیطه سرآمدی
وجود منشور اخلاق کاری	۱	مداخلات مدیریتی در محل کار
مسائل رفاهی و تفریحی کارکنان (فصل ۸ قانون کار، ماده ۱۴۸-۱۵۶)	۲	
وجود برنامه راهبردی	۳	
وجود منشور پاسخگویی	۴	
وجود روال های ضد تبعیض	۵	
پیاده سازی استاندارد ISO۹۰۰۰ (سیستم مدیریت کیفیت)	۶	
فرهنگسازی ایمنی، بهداشت و محیط زیست در محیط های کار (سرپوشیده و روباز)	۷	
وجود تقویم آموزشی کارکنان در حوزه سلامت (برنامه EAP)	۸	
چک لیست مربوط به ایمنی از چک لیست HSE	۹	مداخلات ایمنی و کاهش حوادث
فرم ثبت حوادث	۱۰	
ارزیابی کیفی ریسک های ایمنی	۱۱	
رعایت فصل ۴ قانون کار، ماده ۸۵-۱۰۶	۱۲	
ایجاد مکانی برای بهبود، ریکاوری و ارتقای سلامت کارکنان	۱۳	مداخلات کاهش عوامل خطر کارکنان و خانواده
ارزیابی مخاطرات سلامت جسمی روانی و اجتماعی (برنامه EAP)	۱۴	
ارزیابی کیفی یا نیمه کمی ریسک های بهداشتی	۱۵	
تسهیلات کاهش استرس کارکنان در محل کار (برنامه EAP)	۱۶	
پیاده سازی استاندارد سری ISO ۱۸۰۰۰	۱۷	
وجود شواهد مدیریت سالم پسماند	۱۸	میزان رعایت اصول زیست محیطی در چرخه تولید تا مصرف نهایی محصول
وجود شواهدی دال بر آسیب زا نبودن پسماند ناشی از مصرف محصول	۱۹	
رعایت پیوست سلامت HIA	۲۰	
رعایت پیوست زیست محیطی EIA	۲۱	
رعایت ماده ۳۷ قانون برنامه پنجم توسعه (اقدامات و کالاهای آسیب رسان به سلامت)	۲۲	
پیاده سازی استاندارد سری ISO ۱۴۰۰۰	۲۳	
برنامه های خلاقانه کارفرمایان در زمینه سلامت محوری	۲۴	سایر

EAP: Employee Assistance Program کارمند همیار